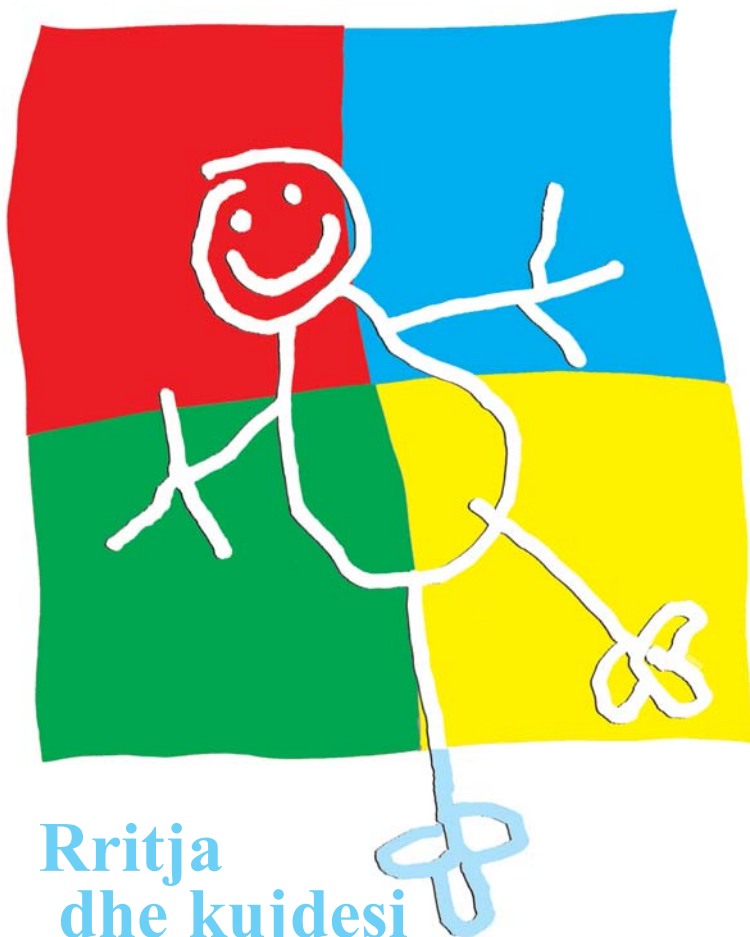

SERVIZIO SANITARIO REGIONALE
EMILIA-ROMAGNA

Rritja dhe kujdesi për fëmijët e sapolindur.

Drejtimit për nënat dhe baballarët.

Regione Emilia-Romagna

Ky publikim i kushtohet prindërve të rinj duke i ofruar informacionet e para mbi kujdesjen e fëmijëve nga lindje deri sa mbushin një vjec: çfarë mund të bëni me sëmundjet e para, ku mund të shkoni dhe çfarë mund të bëni për të pasur ndihmën e duhur të ofruar nga shërbimi sanitar i krahinës nëpër konsultoret dhe në hapësirat e dedikuara të huaja ku nuk do të mungojë dhe prania e ndërmjetësve kulturor për nënat dhe për çiftet e huaja. Publikimi është i disponueshëm në italisht , anglisht, frëngjisht, rusisht, spanjisht, arabisht, kinezisht, rumanisht, maqedonisht, portugalisht, shqip, urdu.

Me qëllim që të ndihmojë që lindja e fëmijëve të jetë me të vërtetë një moment i gëzuar dhe që në rast vështirësie prindërit mund të kenë përgjigjet e para të dyshimeve të tyre.

Broshura është vetëm një instrument informativ. Ndërsa përball zgjedhjeve që i përkasin shëndetit të të vegjëlve duhet të konsultoheni me pediatrin dhe me personelin sanitar të pranishëm në konsultoren dhe në hapësirën për gratë e huaja dhe fëmijët e tyre. Nënat dhe çiftet mund ti drejtohen këtyre profesionistëve si :mamive, gjinekologëve, pediatërve, ndimësve sanitar ku do të gjeni ndihmë, por edhe një vend ku mund të flisni për gjërat që ju shqetësojnë.

Giovanni Bissoni
Aksesor i politikave për shëndetin

- Dhënia e gjirit
  - Qumështi i nënës
  - Problemet me gjirin
  - Ushqimi, dëmtimi i duhanit, barnat
  - Qumështi artificial
- Kujdesja për fëmijët
  - Kërthiza
  - Larja e fëmijës
  - Sytë dhe veshët
  - thonjtë
  - flokët
  - Ndërrimi i panolinave(thithëse higjinike për fëmijët)
  - Veshjet
  - Gjumi i sigurt
- Cfarë mund të bëni që të keni një ambient më të sigurt për fëmijët.
  - Rëniat
  - Djegjet
  - Mbytjet (zëniat e frymës)
  - Mbytjet në ujë
  - Helmimi
  - Aksidente nga energjia elektrike
- Në udhëtim me fëmijën
  - Udhëtimi në makinë
  - Udhëtimi jashtë shtetit.
- Cfarë mund të bëni në rast temperature, vjellje, diarre
- Vaksinimi
- Parandalimi i karies(kalbëzimit të dhëmbëve)
- Vizitat mjekësore
- Regjistrimi në shërbimin sanitar, ndihmën sanitare, shërbimet e dedikuara familjeve të huaja.
- Kujt mund ti drejtoheni për informacione për të gjitha shërbimet

DHËNIA E GJIRIT

Qumështi i nënës është ushqimi më i mirë për rritjen e fëmijëve.

Ai përmban gjithcka që fëmija ka nevojë dhe në sasinë e duhur si : proteina, sheqerna, indyrna, vitamina, dhe kripa minerale.

Qumështi i nënës mbron nga shumë sëmundje ngjitëse duke qenë se trasmeton shumë mbrojtje të nënës.

Të sapo lindurve duhet t'ju jepet gjiri shumë shpesh, që në orët e para të lindjes.

Herët e para nëna mund të hasi vështirësi: mund të ndodh për shembull që fëmija të kapi gjirin me vështirësi, ose thithja të jetë e

dhimbshme ose që qumështi është ose duket sikur është pak . Megjithatë nuk është e nevojshme të shqetësoheni zakonisht këto zgjidhen brenda pak ditësh. Por është gjithmonë e nevojshme të kërkonit informacione dhe këshilla personave ekspert si pediatri, mamive të pranishme në spital ose në konsultore.

Deri në muaj të 6, qumështi i nënës është i vetmi ushqim për të cilin fëmijët kanë nevojë. Nuk është e nevojshme ti jepni ujë ose lëngje të tjera. Pjesa më e madhe e fëmijëve është në gjendje, duke u bazuar në urinë e tyre që të thithin nga gjiri i nënës pak a shumë atë që kanë nevojë: këshillohet ti jepet gjiri pa rregulla dhe orare të rrepta duke kënaqur fëmijën.

Kohë zgjatja e pirjes së gjirit është 15- 20 minuta. është e rëndësishme t'ju kujtojmë që nuk është e nevojshme të zgjasni kohën dhënies së gjirit sepse pjesa më e madhe e gjumështit thithet në minutat e para. është e mundur të jepet qumështi nga njëri ose nga të dy gjinjt por duke filluar nga gjiri më i ënjtur.

Duke dhënë gjirin nëna vendos një raport shumë të ngushtë me fëmijën. Kontakti i parakohshëm që me lindjen përmirëson marrëdhëniet dhe shëndetin e të dyve.

Që të kenë një përmirësim të përshtatshëm në mënyrë të vecantë në muajt e parë të dhënies së gjirit është e nevojshme që nënat të **pushojnë** shpesh, dhe kur pushojnë fëmijët.

Këshillohet të jepet gjiri edhe kur fëmijët janë sëmurë, për shembull kur kanë diarre.

Pas 6 muajve, përvec qumështit të nënës mund ti jepen edhe ushqime të tjera (por gjithmonë sipas këshillave të mjekut) : mish, supra, (si sup me perime), miell mistri, fruta dhe perime, ndërsa qumështin e lopës edhe pse të holluar mund t'ja jepni **vetëm pasi të bëjë një vjec.**

Pesha e të sapolindurit në ditët e para të jetës është subjekt i një rënie e quajtur fiziologjike e barabartë me 10% të peshën së lindjes. Zakonisht pesha e lindjes arrihet brenda 2 javëve të para . Mëtej nëse pesha rritet rregullisht të paktën 120gr në javë atëherë prindërit duhet të ndihen të sigurtë që fëmija ha mjaftueshëm.

PROBLEMET E GJIRIT

Shpesh herë, gjatë muajve të shtatzënisë mund të ndodh që sisa të bëhet e ngurt ose të skuqet. Mund të ndodh që mbi kokën e gjirit të shfaqen carje, dhe drekëza të dhimbshme. Duke qënë se carjet e sisës varen nga një pozicion jo i rregullt i dhënies së gjirit këshillohet të mos ndërpritet dhënia e gjirit dhe të konsultohet menjëherë mjeku ose mamia.

Për të larë gjinjt nuk është e nevojshme të përdorni detergjent të vecantë mjafton të përdorni ujë dhe sapun neutro.

USHQIMI, DEMTIMI NGA DUHANI, BARNAT

Gjatë dhënies së gjirit, ushqimi duhet të jetë i bollshëm edhe pse jo i tepruar por i ndryshëm dhe i pasur me lëngje dhe fibra.

Uji, pijet freskuse, lëngjet e frutave si dhe qumështi i lopës japin vitamina dhe ujra minerale, substanca të rëndësishme si për nënën dhe për

fëmijën. është e rëndësishme të pish lëngje për të evituar kapsllëkun , një shqetësim i shpesht tek nënat. Duhet të dini që të pish lëngje më shumë se sasia e nevojshme, për shembull 1 litër ose 1 e gjysëm në ditë nuk ndikon në sasinë e qumështit të prodhuar.

Në periudhën e dhënies së gjirit këshillohet të mos pihet kafe, verë dhe pije alkoolike.

Sic e dini dhe ju duhani është i dëmshëm për shëndetin e nënës dhe të fëmijës. Fëmijët që jetojnë bashkë me persona që pijnë duhan kanë koll, dhe astme më të shpesht. Kur në një vend të mbyllur dikush pi duhan është mirë që të shpini fëmijën në një dhomë tjetër, ose ti kërkoni personit që pi duhan të largohet dhe të pi duhan në një vend tjetër.

është e rëndësishme që gjatë dhënies së gjirit **nuk duhet** të merrni ilace pa dijenin e mjekut.

QUMESHTI ARTIFICIAL

Kur nëna nuk ka qumësht ose mendon që qumështi që ka nuk është i mjaftueshëm duhet të konsultohet me pediatrin dhe duhet të vendosin bashkë për qumështin artificial që do të përdorin.

Ju kujtojmë se qumështi i nënës është ushqimi më i mirë për të sapolindurit. Në rast se nëna nuk ka qumësht të mjaftueshëm , mund të vazhdoj ti japi gjirin fëmijës duke i dhënë edhe qumësht artificial si plotësues.

Gjenden shumë tipe qumështesh në shitje, si pluhur ose si lëng, disa rekomandohen në muajt e parë të lindjes disa pas muajve të 5 ose 6.

Pediatri mund t'ju këshilloj tipin më të përshtatshëm dhe mund t'ju jap informacionet e duhura mbi sasinë e qumështit dhe oraret e dhënies së tij sipas peshës dhe moshës së fëmijës.

Të gjithë tipet e qumështeve në formë lëngu janë gati, dhe nuk duhet të shtohen me ujë, por duhet vetëm të ngrohen.

Të gjithë tipet e tjerë të qumështeve në formë pluhuri përgatiten duke vendosur në biberon nje masë qumësht pluhur cdo 30 cc uji, në sasinë që pediatri do t'ju këshilloj për cdo dhënie.

Gjatë ushqimit me qumësht artificial të lëngshëm ose pluhur duhet ti jepni me orare dhe sasi të caktuara nga pediatri që do të ndjek fëmijën tuaj.

Ushqimi edhe me qumësht artificial është shumë i rëndësishëm : fëmija

merr nga nëna shikime, prekje , përkëdhelje, stimulim për shëndetin dhe për një rritje të mirë.

Bibironi dhe kapëzet të përdorura për dhënien e qumështit duhet të lahen dhe të sterilizohen pas cdo përdorimi gjatë muajt të parë. Në muajt në vazhdim mund të lahen me kujdes me ujë dhe detergjentët normal.

Për sterilizimin këshillohen 2 mënyra:

- 1) ti zieni duke i mbajtur në një tenxhere me ujë për 10 minuta kapëzet dhe 20 minuta bibironin. Duhet ti lini më pas të kullojnë mbi një enë të pastër dhe ti fshini.
- 2) Të vendosni për rreth 2 orë bibironin dhe kapëzet pasi ti keni larë në një enë me disinfektues në ujë të ftohtë, që mund të blihet në farmaci ose në supermerkato, i lini më pas të kullojnë mbi një enë të pastër që të thahen.

KORDONI KËRTHIZOR KËRTHIZA

Kordoni kërthizor që qëndron i ngjitur me barkun e fëmijës, zakonisht shkëputet ose bie vetë pas 7 ose 10 ditëve të para të jetës: Në këtë periudhë është e nevojshme ta mbështillni me një garzë të pastër, të thatë dhe sterile dhe duhet mbuluar me një rretë elastike, duke e ndërruar sa herë që ndëroni pecetën (panolinën).

Pas rënies së kordonit kërthizor është mirë që të mbuloni pjesën e kërthizës me garza të thata derisa kjo zonë të jetë plotësisht e thatë. Zakonisht kjo ndodh mbrenda 2-3 ditësh. Në rast se në zonën rreth kërthizës shihni për shumë ditë skuqje ose plaga mbyllet me vështirësi duhet ti drejtoheni pediatrit ose mamisë.

Kordoni kërthizor mund të preket dhe fëmija nuk ndien dhembje.

BANJA SI DUHET TË LANI FËMIJEN

Për të larë fëmijën pra për ti bërë banjë fëmijës këshillohet që të bëhet pas rënies të kërthizës dhe pas mbulljes së plotë të plagës.

Para se të lani fëmijën është e rëndësishme të provoni njetësinë e ujit me bryl.

Për të larë fëmijën mund ta fusni plotësisht në një legen por duke i mbajtur kokën lart dhe sigurisht jashtë ujit. Nuk duhet të lini për asnjë minutë fëmijën vetëm në vaskën ose legenin me ujë.

Pas larjes evitoni pudrimin e fëmijës me pudër sepse mund të sjellë probleme me frymëmarrjen ose iritim të lëkurës.

Ju kujtojmë se fëmijët e sapolindur janë shumë të ndjeshëm ndaj ndryshimeve të temperaturës. Edhe nëse nuk keni një ambient të ngrohtë është e rëndësishme

që fëmija të pastrohet ditë për ditë. Në këto raste këshillohet që fëmijët ti zhvishni dhe ti vishni pjesë pjesë pra jo ti bëni lakuriq dhe më pas ti vishni për të evituar që fëmija të ftohet.

SYTE DHE VESHET

Për të larë sytë janë të nevojshme garza dhe shami prej pambuku të njomura me ujë të vakët dhe duhet të jenë të sterilizuara.

Për të ulur rrezikun e infeksioneve, është e rëndësishme të përdorni garza dhe shami të ndryshme për secilin sy duke e pastruar nga brenda jashtë.

Për të pastruar veshët këshillohet të përdorni një garzë ose një shami pambuku të lagur, por vetëm për të pastruar pjesët e jashtme të veshve. Pjesa e brendëshme e veshit nuk duhet të preket. Mos përdorni shkopinjt për pastrimin e veshve “cotton fioc”.

THONJTE

Thonjtë duhet të priten që fëmija mos të gërvishet ose poshtë thonjve të mbledhen pa pastërti. Këshillohen gërshëra me majë të rumbullakët.

FLOKET

Shpesh herë në kokën e fëmijëve të vegjël mund të formohen kore ose rrebull.

Koret ose rrebulla duhet të zbuten më përpara me vaj ose me vaj ulliri dhe më pas mund të hiqen me ujë të vakët dhe një shampo të lehtë.

NDERRIMI I PECETAVE (PANOLINAVE)

Zakonisht kur ndërroni pecetën e fëmijës nuk është e nevojshme vendosja e kremi. është i dobishëm përdorimi i kremi vetëm kur organet gjenitale dhe zona për rreth janë të skuqura. Nëse skuqja vazhdon për një kohë të gjatë ose bëhet më e evidente konsultohuni me pediatri e fëmijës.

Të sapolindurit duhet të ndërrohen dhe të lahen shpesh, sipas nevojshmërisë së tyre. Vajzat që mos të marrin infeksion në kanalën urinar duhet të lahen dhe të thahen duke lëvizur dorën nga para mbrapa. Te djemtë

jo të bërë synet lafsha e mbron në mënyrë fiziologjike kokën e penisit në muajt e parë dhe ju duhet të jeni shumë të kujdesshëm kur pastroni fëmijën dhe duhet të evitoni tërheqjen e lafshës.

VESHJET

Këshillohet të vishni fëmijët me veshje që i përshtaten temperaturës së ambientit si dhe të rrehatshme për të veshur dhe për ti hequr si për shembull të hapur nga mbrapa dhe që i lejojnë fëmijët të lëvizin lirisht. Nuk është e nevojshme ti vishni këpucë fëmijës para se të mësoj të eci. Për të mbrojtur këmbët nga i ftohti mund të përdorni corape leshi.

GJUMI I SIGURT

Pozicioni më i mirë për të fjetur është mbi shpinë. është e rëndësishme të vendosni fëmijën në gjumë pa jastëk, dhe duhet të përdorni dyshek të fortë

Të sapolindurit nuk duhet të mbulohen shumë sidomos në rast temperature dhe nuk duhet të mbështillen shumë në mbulesa.

Nuk duhet pirë duhan në shtëpi dhe fëmijët duhen mbajtur në vende ku nuk pihet duhan . Në dimër temperatura e ambienteve ku do të rrinë fëmijët duhet të jetë rreth 20 ditën dhe 18 natën.

Dhënia e gjirit ndihmon që fëmija të bëjë një gjumë të qetë.

CFARË MUND TË BËNI QË AMBIENTI KU JETONI TË JETË MË I SIGURT PËR JETËN E FËMIJËVE

RENIET

Në muajt e parë dhe në vitet e para të jetës fëmijët nuk duhet të lihen vetëm mbi tryezën ku e mbështillni dhe e ndërroni, në krevate pa breza ose në divane apo karrige.

Në rast se nuk keni mundësi ti shikoni drejtëpërdrejt ose ti mbani në krahë vendosini në një vend të sigurtë (në krevatin e tyre ose në box).

Ju kujtojmë që fëmijët janë në gjendje të lëvizin vetëm që në gjashtë muajt e parë të vitit. Dhe për këtë duhet që shkallët e brendëshme të shtëpisë të jenë me kangjella, nuk duhet të lini celsat nëpër dyer, duhet të vendosni parapeta nëpër dritare, dhe mos lini karrige pranë dritareve, tarraca ose ballkone.

Nëse fëmija **bie dhe përplas kokën** në mënyrë të rëndë dhe mëpas ka të vjella ose pagjumësi duhet të telefononi menjëherë mjekun ose urgjencën 118.

Shërbimi i urgjencës 118 duhet të merret menjëherë në telefon edhe nëse pas një rënie fëmija **nuk përgjigjet** thirrjeve tuaja ose **nuk është në gjendje të lëvizi këmbët ose duart.**

DJEGIE

Gjatë përgatitjes së vakteve ujrak që zihen ushqime hedhin pika gjatë zierjes dhe mund të shkaktojnë djegie të rënda te fëmijët. Ju duhet të merrni masat e duhura për ruajtjen e fëmijëve dhe mbi të gjitha ti mbani larg nga burimet e nxehtësisë si soba hekuri furnella etj.

Ju kujtojmë se është e rrezikshme të mbani fëmijët në krahë kur gatuar ose kur transportoni ushqimet ose hani apo pini pije të nxehta.

Që të parandoloni ndjegiet nga uji i nxehtë e rubinetit, nxehtë e ujit duhet të ketë një temperaturë nga 50 deri 55 grad.

Në rast djegie duhet të vini menjëherë pjesën e djegur **nën rrjedhjen e ujit të ftohtë të cezmës** dhe duhet ti drejtoheni menjëherë pediatrit ose **në rast e djegieve të rënda duhet të merrni 118 urgjencën.**

MBYTJE

Fëmijët nuk duhet të lihen vetën kur lahen as kur jeni duke mbushur legenin apo vaksën ku e lani dhe as kur e zbrasni.

Jashtë shtëpisë duhet të jeni të kujdesshëm ndaj kontejnerve plastik me ujë cisternave puseve dhe pishinave etj.

HELMIMI

Ilacet dhe produktet për pastrimin e shtëpisë duhet të mbahen larg nga fëmijët . Këto produkte duhet të blihen dhe të ruhen në vende të duhura dhe të sigurta dhe me mbylljen e sigurisë.

është e rëndësishme të kontrolloni gjithmonë datën e skadimit.

Në rast gëlltitje të ndonjë nga produktet e sipër përmendura duhet të drejtoheni menjëherë ndihmës së shpejt urgjencës dhe duhet të merrni me vete dhe kutin e lëngut ose ilacit të gëlltitur.

AKSIDENTE NGA ENERGJIA ELEKTRIKE

Fijet e jashtme elektrike, prizat dhe pjesët zgjatëse nëpër dysheme janë shumë të rrezikshme dhe fëmijët duke lëvizur mund të tërhiqen dhe ti prekin ose ti vendosin në gojë për ti kafshuar, dhe mund të vendosin gishtat nëpër prizat.

është e rëndësishme të përdorni tapa plastike për të mbyllur prizat elektrike. Duhet të evitoni përdorimin e pjesëve zgjatëse dhe nëse kjo nuk është e mundur është e rëndësishme të vendosni fillin lart që të jetë larg fëmijëve. Duhet të keni kujdes gjithashtu dhe me fijet e varura.

UDHETIME ME MAKINE

Gjatë udhëtimit me makinë është e detyrueshme vendosja e mbajtëses së fëmijëve për makinat dhe zakonisht vendoset në sedilen e passhme. ,pozicioni i mbajtëses së fëmijëve në sedilen e passhme është e detyrueshme në rast se makina ka lair bag që korrespondon me sedilen përpara të pasagjerit.

Ndalohet rreptësisht të mbani fëmijët në dorë.

UDHETIME JASHTË SHETIT

Para se të niseni për udhëtim në shtetet e tjera këshillohet të shkoni më parë te pediatri për një kontroll të përgjithshëm të fëmijës suaj. është e nevojshme ti drejtoheni ambulancës Usl për udhëtarët ndërkombëtar për të njohur të gjitha këshillat e nevojshme që janë të ndryshme nga një vend në tjetrin dhe për moshat e ndryshme të fëmijëve.

TEMPERATURA

Fëmija ka temperaturë nëse temperatura e sqetullave dhe e vetjesorit është mbi 37,3 .

Temperatura matet duke vendosur termometrin poshtë sqetullës dhe te vetjesori për tre minuta.

Temperatura nuk është një sëmundje por simptomë e një sëmundje pak a shumë të rëndë.

Nëse temperatura është e lartë ose e barabartë me 38,5 ose vazhdon për tre ditë rresht ose nëse shoqërohet me simptoma të tjera duhet të konsultoheni menjëherë me pediatrin.

Cfarë duhet të bëni derisa të kontatoni mjekun

Mos e mbulloni rëndë fëmijën.

Jepini të pijë fëmijës pije të dëshirueshme prej tij dhe me sheqer.

Vendosini në kokë dicka të ftohtë, për shembull një shami të njomë ose akull, kur temperatura është e lartë.

Nëse temperatura është mbi 38.5 jepini një ilaç kundër temperaturës për fëmijë.

DIARREA

Ose heqja e barkut është më shumë e rezikshme sa më të vegjël të jenë fëmijët .Duhet të konsultoheni menjherë me pediatrin nëse fëmija është i dobët apo i këputur.

Cfarë mund të bëni ndërkohë që prisni udhëzimet e pediatrit.

Duhet ti jepni fëmijës lëngje për të pirë shpesh dhe në sasi të vogla dhe pak të sheqerosura ose tretje rihidratuese.Vëzhgojeni me kujdes jashqitjen e fëmijës: sa herë del jashtë pra numrin, ngjyrën si dhe nëse shoqërohet me gjak me mukus ose jargë.Në këto raste ndërrimi i panolinave duhet të jetë e shpeshtë.

VJELLJA

Disa fëmijë vjellin shumë shpesh kur kolliten ose pas kanë qarë shumë. Në këto raste nëse fëmija vjellë vetëm një herë dhe nëse fëmija është mirë

dhe bënë gjërat që ka bërë gjithmonë nuk duhet të shqetësoheni.
Nëse të vjellat përsëriten dhe pengojnë marrjen e lëngjeve ose vjell gjak
nëse fëmija ka temperaturë ose dhimbje koke ose nëse të vjellat përsëritet
**pas një rënie ose goditje koke duhet të konsultoheni menjëherë me
pediatrën ose në duhet të shkoni në urgjenc.**

Cfarë mund të bëni ndërkohë që prisni të kontaktoni mjekun
mos jepni ilace nga goja, në rast temperature mund të vendosni suposto
është mirë që fëmija të mbahet në dorë që vjellja mos ti shkaktoj probleme
me frymëmarrjen

Vaksinat kanë ndikuar në mundjen dhe në pengimin sëmundjeve të tmerrshme në gjithë botën si : lija, poliomeliti, tetanozi, difteria

Vaksinat veprojnë duke stimuluar prodhimin e antitropave. Zakonisht vaksinat nuk provokojnë shqetësime të vecanta por ndonjëherë mund të verifikohen reksione si skuqje ënjtje në vendin ku është bërë vaksina , temperaturë, pagjumësia që zakonisht zgjidhen brenda 48 ore.

Efekte anësore më të rënda si për shembull reaksionet e rënda ose dëmtimet morfologjike janë shumë të rralla. Pediatri mund t'ju jap prindërve informazionet e nevojshme .Në Itali parashikohen për të gjithë fëmijët vaksinat e mëposhtme.: kundët poliomelilit, tetanozit difteris hepatitit B, kollës së bardhë, fruthit, Për fëmijet me gjëndje të vecantë shëndeti dhe që qëndrimi në vende të populluara i ndikon në shëndet rekomandohen edhe vaksinat kundër gripit , lisë së bardhë, si dhe kundër hepatitit A.

Në Emilia Romagna të gjitha vaksinat kryen pranë ambulancës së Pediatrive të Komunitetit Konsultoreve për fëmijë ose nga pediatri .

Fillimi i vaksinave parashikohet që në muajt e parë të jetës 2 3 prindërit do të lajmërohen me një letër për datën e takimit të parë dhe të gjitha udhëzimet e nevojshme. Informacionet mbi vaksinat e ndryshme dhe kohën që parashikohen të kryen bëhen të ditura nga Pediatriri e komuniteti konsultoret për fëmijë ose nga pediatri në momentin e vaksinës së parë.

Para vaksinimit prindërit informohen nga pediatri i fëmijës mbi vaksinat që do të kryen dhe shqetësimet që mund të sjellin pas kryerjes.

Prindërve i kërkohet leja për vaksinimin e fëmijëve në disa raste kërkohet leja edhe me shkrim.

Në momentin e vaksinimit është e rëndësishme ti tregoni mjekut:

Nësa fëmija ka sëmundje të vecanta nëse merr ilace ose nëse në atë moment ka temperaturë .

Nëse kohët e fundit fëmijës i është dhënë gjak transfuzion

Nëse në vaksinat e më parshme ka patur reaksione të vecanta.

Dokumentimi i vaksinave të kryera duhet ruajtur dhe duhet paraqitur në të gjitha takimet.

Për të pasur informacione mbi kohën dhe mënyrën e vaksinave prindërit mund ti drejtohen pediatri të fëmijës së tyre ose shërbimit për vaksinat të “Azienda Usl di residenza” të komunës ku jetoni.

PARANDALIMI I KARJES (KALBËZIMIT TË DHËMBËVE)

Karia është sëmundje e dhëmbëve por mund të evitohet duke zbatuar disa rregulla.

Duhet të pastroni dhëmbët pas cdo ngrënie: ndërsa fëmijës së vogël duhet ti pastroni dhëmbët me një garzë, fëmijëve më të mëdhenj sa të jetë e mundur me furcë:duhet të paksoni sa më shumë të jetë e mundur ushqimet me sheqer.

Duhet të kryeni të paktën një vizitë në vit tek dentisti ose te pediatri

Vizita e parë te pediatri këshillohet brenda 7ose 10 ditëve të para nga lindja për të parë shëndetin e fëmijëve tuaj.

Nëse gjatë vitit të parë të jetës fëmija nuk ka probleme të vecanta mund të vendosni me pediatrën kur mund ti bëni vizitat megjithatë këshillohet të bëni një kontroll fëmijës cdo 2 muaj.

Në rast nevoje nëse fëmija nuk ka pediatrën prindërit mund ti drejtohen konsultoreve pediatrike. Prania e ndërmjetësve kulturor në hapësirat e grave emigrante dhe fëmijëve të tyre, si dhe në konsultoret Pediatrike mund të jetë një ndihmë e mirë për prindërit e huaj në raport me operatorët sanitar por edhe për të pasur informacione mbi shërbimet.

Nënave të reja këshillohet të kryejnë të paktën një vizit gjinekologjike pas 30 40 ditë pas lindjes. Në këto vizita këshillimi nga një specialist si gjinekologu ose mamia është i rëndësishëm për të vlerësuar shëndetin fizik dhe psikik të grave dhe mund të merren informacione mbi mënyrat e kontraktivëve që mund të përdoren edhe gjatë dhënies së gjirit (të për mos mbetur shtatëzënë). Mamit e konsultoreve janë në dispozicion menjëherë pas lindjes për kontrollimin e nënave në nënvete dhe të qepjeve që mund të kenë. Në konsultore mund t'ju japin këshilla kur keni probleme me sisën gjatë dhënies së gjirit, për kujdesjen për fëmijën si dhe për kujdesjen e shëndetit të nënës i cili është i rëndësishëm edhe për shëndetin e fëmijës.

REGJISTRIMI NË SHËRBIMET SANITARE KOMBËTARE , NDIHMA SANITARE SI DHE SHËRBIMET TË DEDIKUARA FAMILJEVE TË HUAJA.

Shërbimi sanitar krahnor i Emilia Romanjës garanton; ndihmë sanitare të parashikuara nga nivelet esenciale të ndihmës për shtetasit italian dhe të huaja të regjistruar në shërbimin sanitar kombëtar.

Regjistrimi në shërbimin sanitar kombëtar është falas dhe jep të drejtën e zgjedhjes së mjekut të familjes ose pediatrit të fëmijës për fëmijët deri në 14 vjec, të regjistruarve i jepet tesera sanitare.

Shtetasit e bashkimit European banues në Itali ose me vend banim në Itali për motive pune, mund të regjistrohen pranë shërbimit sanitar për kohën që janë me banim në Itali.

Shtetasit extrakomunitar me lejen e qëndrimit ose që kanë paraqitur kërkesën për rinovim të lejes së qëndrimit mund të regjistrohen pranë shërbimit sanitar dhe kohëzgjatja e regjistrimit përkon me lejen e qëndrimit. Ndërsa për sa i përket pagesave për ticket duhet të ndiqni të njëjtën mënyrë si shtetasit italian. Të huajve përkohësisht të pranishëm në Itali dhe jo në rregulla me normat e hyrjes ose të qëndrimit në Itali ju jepet tesera sanitare STP e vlefshme për 6 muaj që mund të rinovohet.

Tesera STP jep të drejtën e ndihmës sanitare të lidhura me ndihmën e shpejt që jepet në ambulanca dhe spitale por edhe për sëmundjet esenciale si : dëmtimet në punë ndërhyrjet për kujdesjen e shtatzënive, për shëndetin e të vegjëleve, vaksinat e detyruara për parandalimin e sëmundjeve të rënda si dhe për parandalimin e sëmundjeve ndërkombëtare, diagnostikim dhe kurim i sëmundjeve ngjitëse ku përfshihet dhe SIDA, ndërhyrje për parandalim kurim dhe rehabilitim të rasteve të drogimit kronik. Ndërsa për sa i përket pagesave të ticket ndiqen të njëjtat mënyra si shtetasit italian. Shtetasit dhe shtetasit e huaj të pranishëm në Emilia Romanjën me ose pa lejen e qëndrimit mund të shkojnë drejtpërdrejt d.m.th pa kërkesën e mjekut të familjes pranë konsultoreve familjare, konsultoreve pediatrike si dhe pranë hapësirave dedikuara grave emigrante dhe fëmijëve të tyre.

Mund ti drejtohen hapësirave dedikuara grave të huaja sidomos gratë dhe fëmijët e sapoardhur në Itali ose që kanë pak kohë që janë të pranishëm në territorin italian dhe që mbi të gjitha kanë vështirësi në hyrjen ose kontaktimin e këtyre shërbimeve. Në të gjitha këto struktura është i pranishëm figura e ndërmjetëses kulturor dhe personeli sanitar.

Ndihma që i jepet grave të huaja pranë këtyre strukturave është e lidhur me shtatzëninë, abortin e dëshiruar (IVG), menopauzën, mënyrat e mos

rënies shtatëzënë, steriliteti, vizitat e specializuara te gjinekologu, parandalimi i tumoreve në qafën e mitrës (Paptest), ndihma psikike dhe seksuale.

Ndërsa fëmijëve i sigurohen vizitat , vaksinat kontrolli për turbekulozin dhe për sëmundjet e tjera ngjitëse.

Përdorimi i shërbimeve sanitare nga ana e personave të huaj pa lejen e qëndrimit nuk sjell denoncimin e tyre pranë autoriteteve të shtetit Policisë.

KUJT MUND TI DREJTOHENI PËR INFORMAZIONE MBI TË GJITHA SHËRBIMET

Për informazione mbi shërbimet telefononi numrin jeshil të shërbimit sanitar krahinor të Emilja Romanjës:

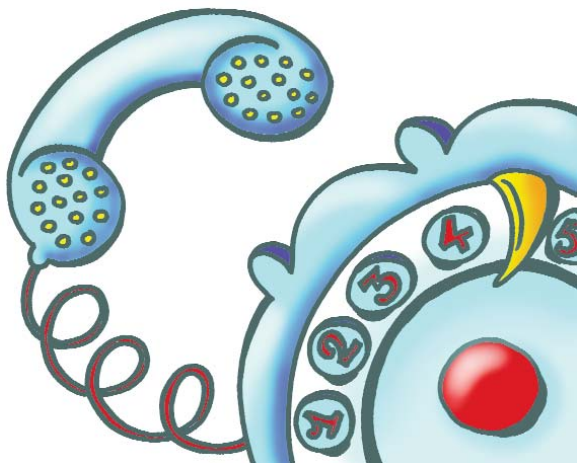
800 033 033

cdo ditë nga ora 8.30 deri në 17.30 dhe të shtunën nga ora 8.30 deri në 13,30.

Për zonën e Bolonjës është aktiv edhe një numër jeshil falas për të huajt me një shërbim informativ shumëgjuhësh:

800 663 366

përgjigjen pasditen e të hënës dhe të mërkurës nga ora 14,30 deri në 16,40 dhe në mëngjeset e të mërkurës dhe të shtunës nga ora 9 deri në orën 12,30.

Për informazionet është e mundur të konsultoni:

sitin e shërbimit sanitar krahinor

www.saluter.it

sitin e politikave shoqërore te krahinës

www.emiliaromagnasociale.it

sitin e Konsulencës për emigrimin dhe e shoqatave të emilja romanjës në botë

www.emilianoromagnolinelmondo.it

Në kujdesje të grupit të punës së krahinës

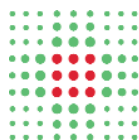
Maria Giovanna Caccialupi, coordinatrice
(Azienda USL di Bologna)

Antonella Bazzocchi (Azienda USL di Cesena),
Maria Rosaria Certosino (Azienda USL di Ferrara),
Rossano Fornaciari (Azienda USL di Reggio Emilia),
Laura Gaspari (Azienda USL di Forlì),
Achilla Gorni (Azienda USL di Parma),
Irene Ghirardini (Azienda USL di Ravenna),
Mara Manghi (Azienda USL di Reggio Emilia),
Laura Menegatti (Azienda USL di Ferrara),
Ines Pini (Azienda USL di Forlì),
Isa Ruffilli (Azienda USL di Bologna),
Giulio Sighinolfi (Azienda USL di Modena),
Gabriella Tritta (Azienda USL di Modena)

Në redaktimin kanë ndihmuar : Silvana Borsari,
Michela Bragliani, Elena Castelli, Angela Paganelli,
Vittoria Pastorelli, Diana Tramonti (Direzione generale
sanità e politiche sociali, Regione Emilia-Romagna).

Publikimi është realizuar nga” dall’Azienda USL
di Bologna - Comunicazione e relazioni con il cittadino
(progetto grafico - Marco Neri, illustrazioni - Bruno Pegoretti)

SERVIZIO SANITARIO REGIONALE
EMILIA-ROMAGNA

